

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

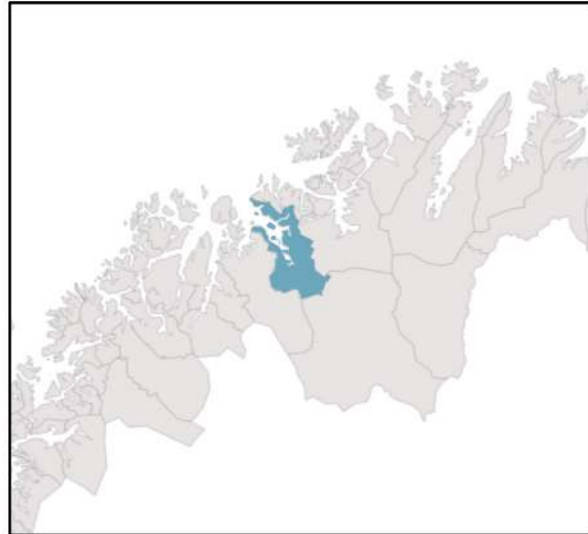
Konsekvensutredning for Kvænangen kommune **Mars 2017**

INNLEDNING

OM KVÆNANGEN KOMMUNE

Kvænangen kommune ligger nord-øst i Troms ved grensen til Finnmark fylke. Kommunen skilles fra resten av Troms med en fjellovergang som ofte kan være stengt. Kommunesenteret – Burfjord – ligger i halvannen times kjøreavstand fra Alta i Finnmark. Kommunen har et innbyggertall på 1231 per 1.1.2016. Det er en meget stor offentlig sektor i Kvænangen sammenliknet med andre kommuner i Troms. Næringslivet er preget i stor grad av enkeltpersonforetak og små bedrifter, den bedriften som sysselsetter flest mennesker er Marine Harvest.

METODE

Utgangspunktet for konsekvensutredningen for Kvænangen kommune er en rapport laget av Telemarksforsking «Omstillingsbehov i kommunene i Troms». Hensikten med Telemarksforskningsrapporten, var å få et objektivt grunnlag for vurdering av omstillingsbehovet i kommunene i Troms. Denne har blitt benyttet som et kunnskapsgrunnlag for å vurdere om Troms fylkeskommune skulle iverksette en fullverdig konsekvensutredning av potensielle omstillingskommuner.

Telemarksforsknings analyse viser at Kvænangen kommune har mistet nesten hver fjerde arbeidsplass i næringslivet siden år 2000. Nedgangen har blitt avbrutt av noen år med vekst, men den nedadgående trenden synes å fortsette. Hovedutfordringen i Kvænangen er tilsynelatende nedgang i folketall, nedgang i basishandlinger og en økende offentlig sektor.

En konsekvensutredning dokumenterer omstillingsområdet nærings- og sysselsettingsutvikling, og gir en prognose for fremtiden. Prognosen utarbeides med basis i data fra tidligere år, og sier noe om hvordan utviklingen kan bli dersom man ikke gjør noe med dagens situasjon. Prognoser gir ikke noe fasitsvar for hvordan utviklingen vil bli, men det viser en mulig retning gitt diverse faktorer¹.

En del av arbeidet med utredningen har vært å ha dialog med Kvænangen kommune og lokalt næringsliv. Dette for å danne et mer helhetlig bilde av situasjonen i kommunen.

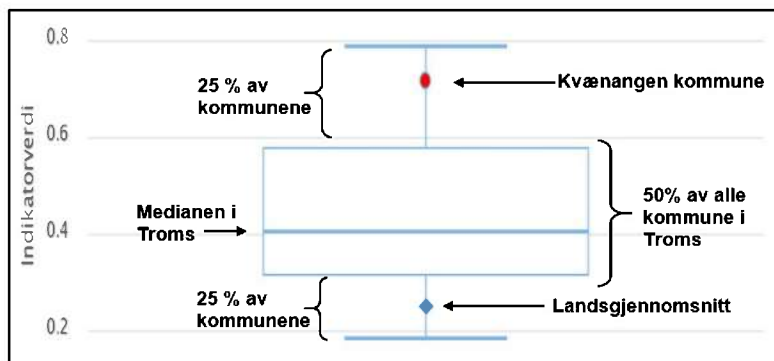
ANALYSEVERKTØY

I arbeidet med utredningen er analyseverktøyet PANDA (plan- og analyseverktøy for næring, demografi og arbeidsmarked) benyttet. Dette er et økonomisk- demografisk modellsystem utviklet for bruk i regional analyse og overordnet planlegging i fylke og sammenslutninger av kommuner. Datagrunnlaget i panda bygger på SSBs offisielle statistikk (pandagruppen.no).

Følgende indikatorer benyttes for å vurdere omstillingsbehov: arbeidsmarkedintegrasjon, arbeidsledige, arbeidsledig ungdom, ensidig næringsstruktur, ensidig næringsstruktur i privat sektor, konkurranseutsatte næringer, naturbaserte næringer, offentlige arbeidsplasser, utdanningsnivå,

¹For at prognosene skal bli mest mulig sikre, har vi i hovedsak tatt utgangspunkt i estimeringsperioden 2008 til 2015, dette er med bakgrunn i at Statistisk sentralbyrå (SSB) opererer med ulike faktorer for statistikk før og etter dette tidsrommet. Tidsrommet gir et godt nok grunnlag for å lage signifikante prognoser frem til 2025. For rent historiske analyser har vi sett på statistikk i både fem og ti års perspektiv.

forsørgelsesbyrde og forsørgelsesbyrde eldre. For enkelte av indikatorene har det vært behov for ytterligere analyser. Illustrasjonen til høyre forklarer hvordan indikatorene skal leses. De er fremstilt i et boxsplotdiagram.

ANALYSE

Analysen er todelt. Første del handler om næringsindikatorer, mens andre del handler om demografiske indikatorer.

NÆRING

I denne delen er det fokusert på fem tema; sysselsatte fordelt på næringer, sammensetning av næringer, offentlige arbeidsplasser, sårbarhet i næringer og arbeidsmarkedsintegrasjon. Disse temaene belyses av følgende indikatorer; Ensidig næringsstruktur, ensidig næringsstruktur i privat sektor, offentlige arbeidsplasser, naturbaserte næringer, konkurranseutsatte næringer og arbeidsmarkedsintegrasjon. Ut over indikatorene har det her vært behov for å supplere analysen ved å kartlegge pendling.

SYSSELSATTE FORDELT PÅ NÆRINGER

Nedenfor vises et diagram med oversikt over sysselsatte i kommunen sortert på ulike næringer. Oversikten er fordelt på åtte hovedkategorier og gir oss et bilde på hvilke næringer som finnes i Kvæningen kommune. Diagrammet viser også endring i næringsstrukturen over en tyveårsperiode, inkludert prognose for 2025. Ser man på endringen i antall sysselsatte har Kvæningen opplevd en nedgang på omlag 11,5 % fra 2005 til 2015.

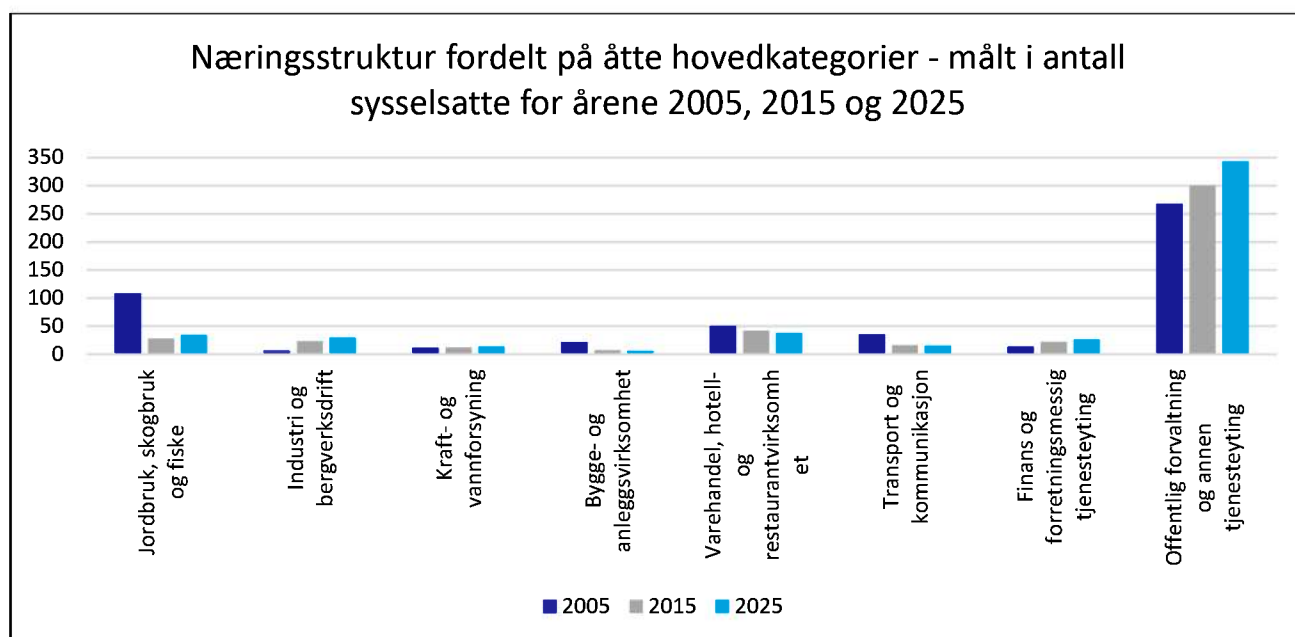

Diagram 1: Her vises alle sysselsatte i kommunen fordelt på åtte næringskategorier (kilde: fra panda og SSB).

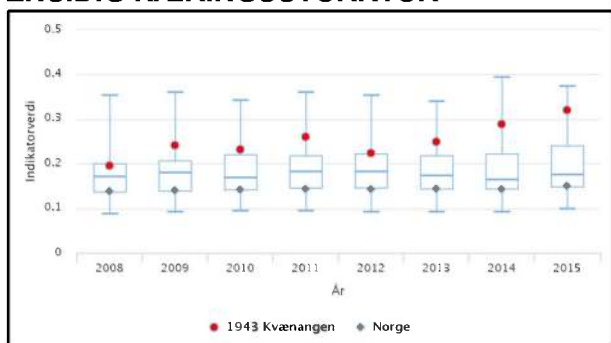
Kvæningen har en stor andel sysselsatte innen offentlig sektor - 66 % per 1.1.2016 – bare Kvæfjord kommune i Troms har større andel. De siste årene har antall arbeidsplasser i det offentlig vokst relativt kraftig, samtidig som at det har vært en stor nedgang innen næringene «jordbruk, skogbruk og fiske».

SAMMENSETNINGEN AV NÆRINGENE

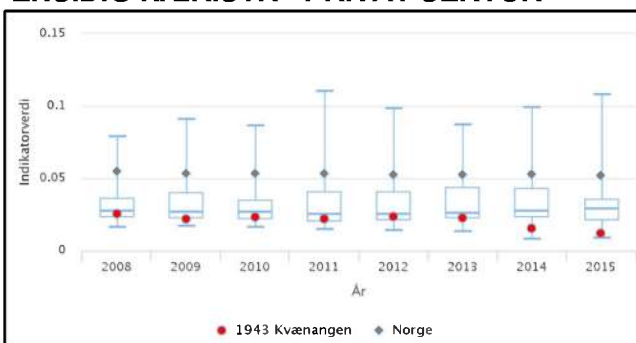
Følgende diagram viste fordelingen av sysselsatte på ulike næringskategorier, dette gav en oversikt over hvilke sektorer som sysselsetter flest i kommunen. For å forstå kommunens næringsstruktur, vil det i det følgende være viktig å se på sammensetningen av de ulike næringene. Dette kan gi oss en indikasjon på om kommunen er avhengig av en eller flere virksomheter både i privat og offentlig sektor.

Dersom en kommune scorer høyt på indikatorer for ensidig næringsstruktur, er den avhengig av få næringer. Totalt sett kan det se ut til at Kvæningen er avhengig av svært få næringer, den høye scoren på indikatoren for ensidig næringsstruktur skyldes en veldig stor offentlig sektor. Om man ser på ensidig næringsstruktur isolert på privat sektor, kan det se ut til at kommunens næringsliv er allsidig, og dette er bra med hensyn på sårbarhet. Men som tidligere funn viser, er det få sysselsatte i privat sektor, da kommunens næringsliv i stor grad er preget av små bedrifter og enkeltpersonforetak.

ENSIDIG NÆRINGSSTRUKTUR

ENSIDIG NÆR.STR - PRIVAT SEKTOR

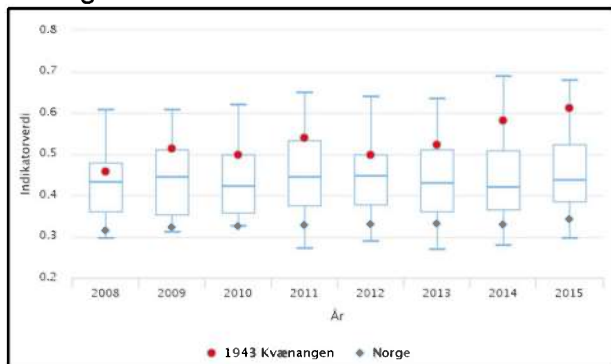

Figur 1 og 2: Figurene viser næringsstrukturen i Kvæningen, sammenliknet med andre kommuner i Troms. Det er en figur for alle næringer (inkludert offentlig sektor), og en særskilt for privat sektor. Den røde prikken representerer Kvæningen kommune, den grå firkanten er landsgjennomsnittet. Øverst og nederst strek viser henholdsvis de to kommunene med mest og minst ensidig næringsstruktur i Troms. Boksen er delt i en øvre og nedre kvartil og viser medianen i fylket.

OFFENTLIGE ARBEIDSPlassER

Figur 3 viser en oversikt over andel offentlige arbeidsplasser i Kvæningen kommune, sammenliknet med alle kommunene i Troms. Som man kan se, ligger Kvæningen i det øvre sjiktet på denne indikatoren. 66 % av alle sysselsatte i kommunen arbeider i offentlig sektor, dette er også godt over landsgjennomsnittet på 34,2 %.

I følge kommunen kan en stor offentlig sektor legge en demper på utviklingen på grunn av at kommunen - som største sysselsettingsaktør - styrer markedet og «driver hjulene rundt». Det vil være mulig å påvirke andelen kommunalt ansatte ved å etablere private foretak som også kan gi vekst i næringslivet.

Figur 3: Figuren viser andel arbeidsplasser i offentlig sektor i Troms. Den røde prikken representerer Kvæningen kommune, den grå firkanten er landsgjennomsnittet. Øverst og nederst strek viser henholdsvis de to kommunene med høyest og lavest andel offentlige arbeidsplasser i Troms. Boksen er delt i en øvre og nedre kvartil og viser medianen i fylket.

SÅRBARHET I NÆRINGSSTRUKTUREN

Som indikatorer for sårbarhet for endring presenteres andelen naturbaserte og konkurranseutsatte næringer i Kvæningen. En høy score på hver av disse indikatorene kan innebære en risiko for kommunen.

Næringene som inngår i indikatoren «naturbaserte næringer» er blant annet jordbruk, skogbruk, fiske, oppdrett og fiskeforedling. En høy andel naturbaserte næringer i en kommune kan innebære en risiko, da disse næringene er sårbare for eventuell rasjonalisering eller økt internasjonal konkurranse (nedbygging av handelsbarrierer).

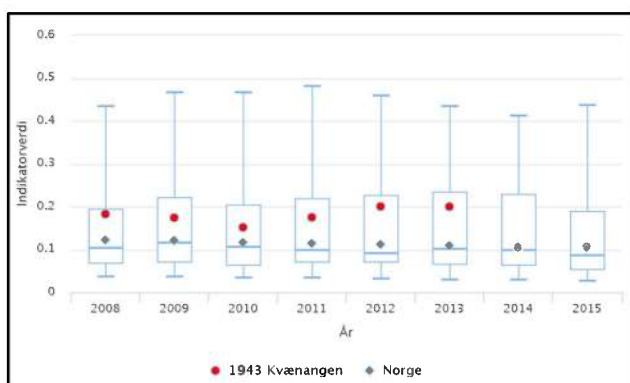
Grovt sett består indikatoren «konkurranseutsatte næringer» av produksjonsbedrifter, eksempelvis produksjon av trelast, elektroniske produkter, metaller, møbler, skip og båter. Andelen konkurranseutsatte næringer i en kommune kan være en indikator på at den er sårbar for endringer som påvirker markedsgrunnlaget for disse virksomhetene/næringene.

I 2015 var ikke Kvæningen sårbar i forhold til naturbaserte næringer, og kommunen ligger på det jevne med fylket og nasjonalt snitt. I 2013 derimot, var kommunen sårbar – da var andelen av fiske og havbruksbransjen mer enn ti ganger så stor som i Norge. Kvæningen hadde samme år høyere andel av sysselsetting i landbruket enn landsgjennomsnittet (jfr. omstillingsbehov i kommunene i Troms). Siden 2013 har det vært en kraftig nedgang i naturbaserte næringer.

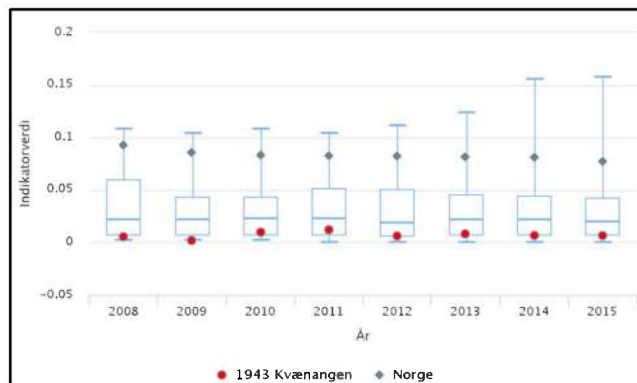
I følge kommunen skyldes dette at flere fiskere og sauebønder har lagt ned sin virksomhet. Kommunen sier at de har både arealer og god nok jord som vil kunne benyttes i fremtiden, men det mangler godt nok planverk for forvaltning av jordbruket. Kommunen mister gode jordbruksarealer fordi småbruk benyttes som fritidsbolig uten at jorden er skilt ifra.

Kommunen har få konkurranseutsatte næringer, dette kan være en indikasjon på at kommunen ikke er spesielt sårbar for markedssvingninger innen en viss næring. På den andre siden så kan en lav andel konkurranseutsatte næringer være hemmende for vekst og utvikling i næringslivet – næring skaper næring.

NATURBASERTE NÆRINGER

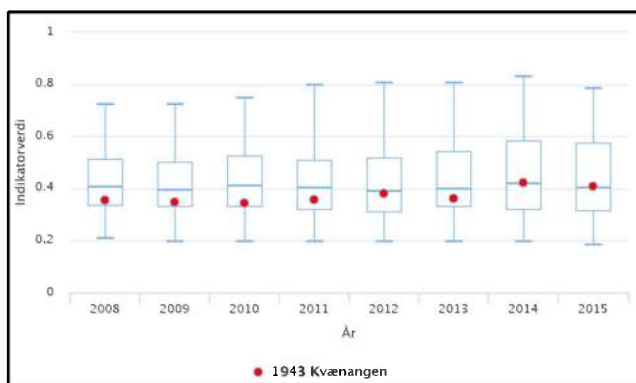
KONKURRANSEUTSATTE NÆRINGER

Figur 4 og 5: Figurene viser hvor stor andel naturbaserte og konkurranseutsatte næringer man har i Kvæningen kommune, relativt sett i forhold til alle kommunene i Troms. Den røde prikken representerer Kvæningen kommune, den grå firkanten er landsgjennomsnittet

ARBEIDSMARKEDSINTEGRASJON

Arbeidsmarkedsintegrasjon er et mål for hvor godt arbeidsmarkedet i en kommune er integrert med arbeidsmarkedet utenfor, høy verdi indikerer god integrasjon. Kvæningen har over tid forholdt seg stabil i forhold til sitt omland sett i et arbeidsmarkedsperspektiv, og er - som vi ser av figur 6 - godt i integrert i arbeidsmarkedsregionen. Dette er noe oppsiktsvekkende da Kvæningen er adskilt fra resten av Troms med en fjellovergang (Kvængsfjellet) som er stengt flere ganger i året, og særlig på vinteren. Man skulle kunne anta at denne barrieren gjør det vanskelig for folk å pendle på tvers av kommunegrensene i Troms. Det er derfor sannsynlig at arbeidsmarkedsintegrasjonen løftes med bakgrunn i relativ nærhet til Alta (1,5 t kjøretid). Det antas at pendling fra Kvæningen til Tromsø muliggjøres med at man kan fly fra Alta.

Figur 6: Figuren viser i hvilken grad Kvæningen kommune er integrert med arbeidsmarkedet utenfor kommunen, sammenliknet med andre kommuner i Troms. Den røde prikken representerer Kvæningen kommune. Øverst og nederst strek viser henholdsvis de to kommunene med høyest og lavest arbeidsmarkedsintegrasjon i Troms. Boksen er delt i en øvre og nedre kvartil og viser medianen i fylket.

PENDLING

Med bakgrunn i at Kvæningen scorer gjennomsnittlig på indikator for arbeidsmarkedsintegrasjon, kan man anta at det er noe pendling til og fra kommunen. Som vi ser av diagram 2 er det over to ganger så mange som pendler ut av kommunen, i forhold til de som pendler inn.

I 2015 hadde kommunen en netto utpendling på 90 personer, dette tilsvarer 16,5 % av den yrkesaktive befolkningen. Pendlingen har vært forholdsvis konstant de siste ti årene, og man kan derfor anta at det vil fortsette i samme omfang. Dette vil naturlig nok avhenge av næringsstrukturen i kommunen og arbeidsmarkedsintegrasjonen.

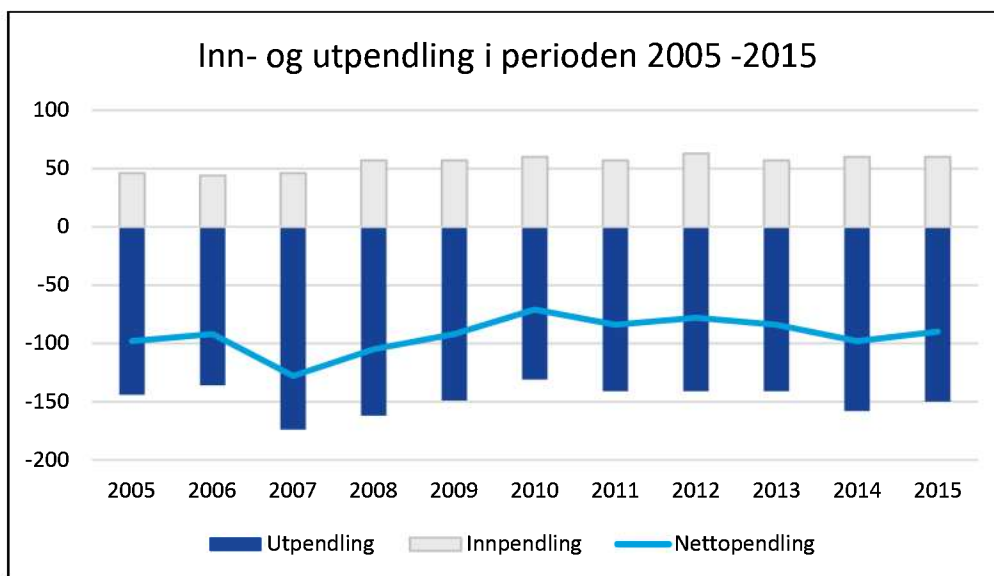

Diagram 2: Diagrammet viser en oversikt over pendlingen til og fra Kvæningen i perioden 2005-2015. Nettopendling = (innpendling – utpendling).

PENDLING FRA KVÆNANGEN

Illustrasjon 2: Kartet viser en oversikt over utpendling fra Kvænangen til omkringliggende kommuner i Nord-Norge og resten av landet. Illustrasjonen viser alle kommunene med fire eller flere pendlere fra Kvænangen kommune.

I all hovedsak pendles det til Alta (36 pers.), Tromsø (29 pers.), Bergen (26 pers.) og Nordreisa (20 pers.). I tillegg til dette pendler 29 personer fra Kvænangen til andre kommuner i Norge. Man kan anta at de som pendler til Bergen kan være tilknyttet Marine Harvest da de har hovedkontor der.

PENDLING TIL KVÆNANGEN

Illustrasjon 3: Kartet viser en oversikt over innpendling til Kvænangen fra omkringliggende kommuner. Illustrasjonen viser alle kommunene med fire eller flere pendlere til Kvænangen.

I all hovedsak kommer pendlerne til Kvænangen fra Nordreisa (21 pers.), Alta (14 pers.), Skjervøy (4 pers.). I tillegg til dette pendler tilsammen 21 personer til Kvænangen fra andre kommuner i landet.

DEMOGRAFI

I denne delen er det fokusert på følgende tema; Befolkningsutvikling, arbeidsstyrke, forsørgelsesbyrde, arbeidsledighet, utdanningsnivå, flytting og boligbehov. Disse temaene belyses av følgende indikatorer; forsørgelsesbyrde, forsørgelsesbyrde eldre, arbeidsledige, arbeidsledig ungdom og utdanningsnivå.

BEFOLKNINGSUTVIKLING

Resultatene fra rapporten «Omstillingsbehov i kommunene i Troms – 2015» samsvarer med analysene i denne utredningen, der man ser at Kvæningen har en sterk nedgang i folketallet med et fødselsunderskudd. Som man kan se i befolkningsgrafene vil det fra 1.1.2016 være en nedgang uavhengig om man legger høy, middels eller lav nasjonal vekst til grunn for prognosene. Dersom man legger middels nasjonal vekst til grunn for prognosene, vil det frem mot 2025 være en total befolkningsnedgang i kommunen på 55 innbyggere.

Analysen viser også at det over tid vil bli færre innbyggere i alle aldersgrupper, foruten aldersgruppen 68+. Det er ikke tatt høyde for at Kvæningen kommune skal bosette 45 flyktninger fra 2016-2019. Bosetting av flyktninger og aldrende befolkning kan gi økt behov for, og endring av, kommunal tjenesteyting.

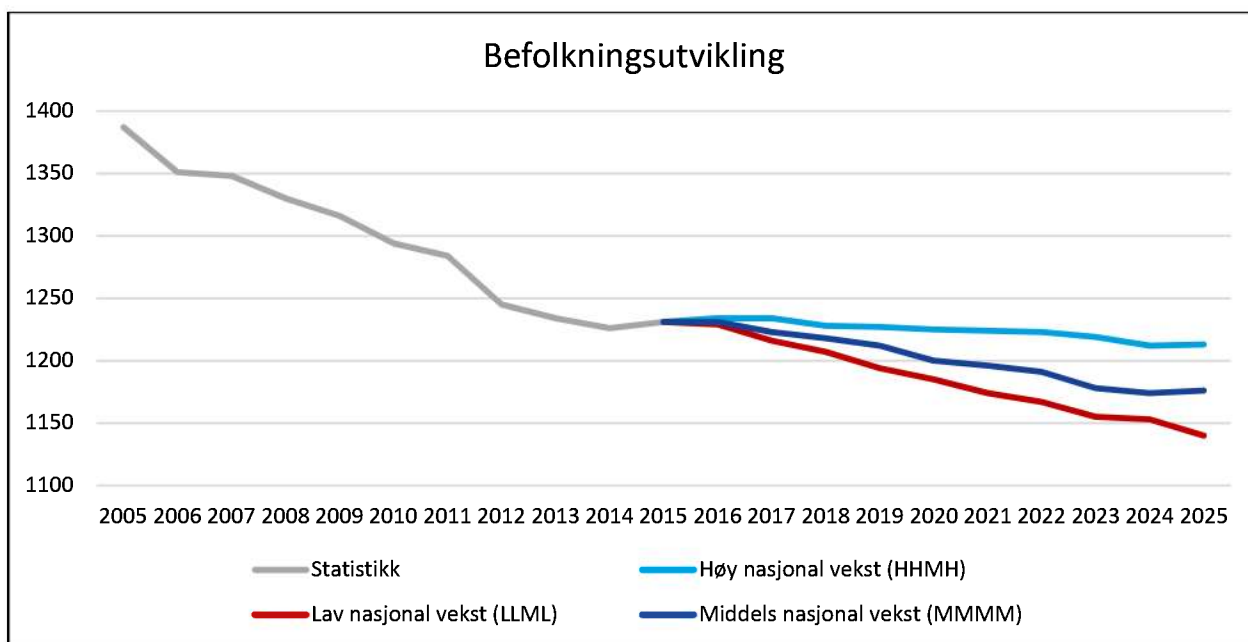

Diagram 3: Diagrammet viser befolkningsutviklingen i Kvæningen kommune fra 2005-2015. Det viser også tre ulike scenarier for befolkningsutvikling frem til 2025, gitt høy, middels eller lav nasjonal vekst.

ARBEIDSSTYRKE

For å få en bedre oversikt over befolkningsutviklingen i Kvæningen har en valgt å se på arbeidsstyrken fordelt på aldersgrupper, og fremskrevet denne til 2025. Prognosen viser en nedgang i arbeidsstyrken på 87 personer frem til 2025. Arbeidsstyrken endres i tråd med aldrende befolkning, og kommunen vil trolig ha en større andel innbyggere i arbeidsfør alder i gruppen 50+, sett i forhold til resten av Troms.

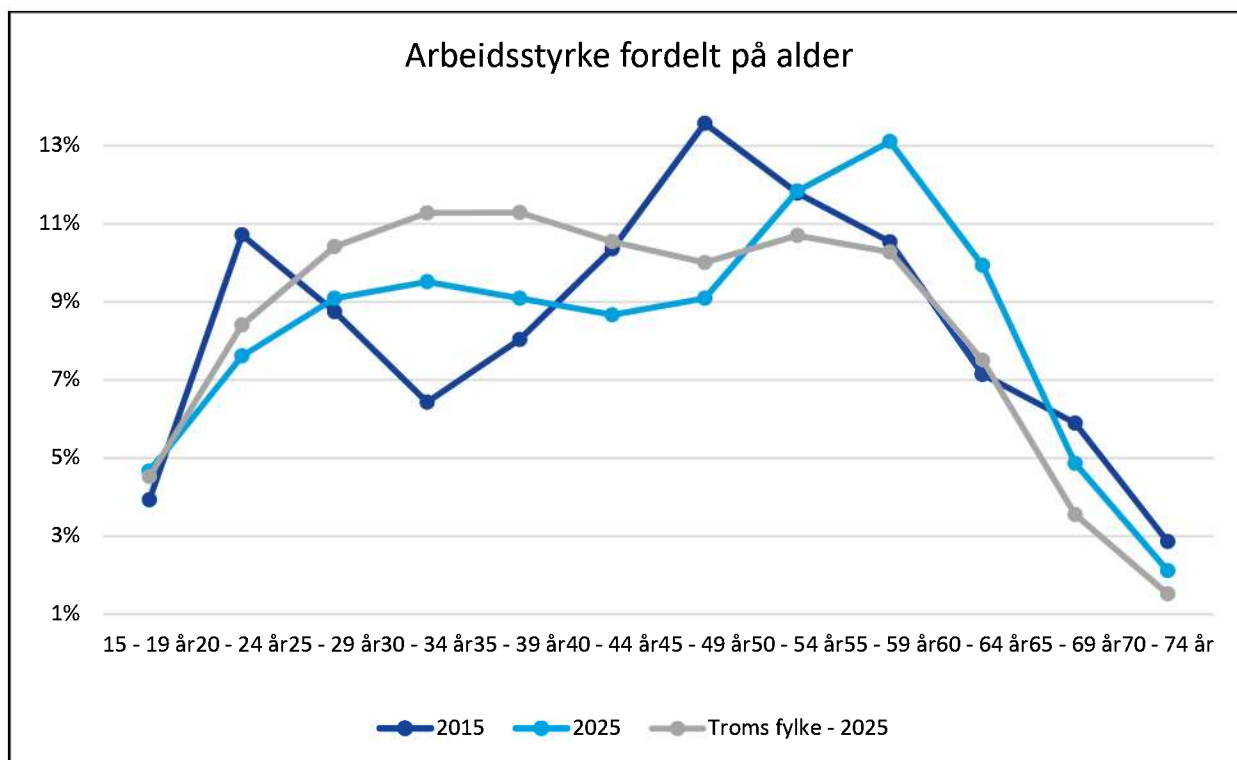

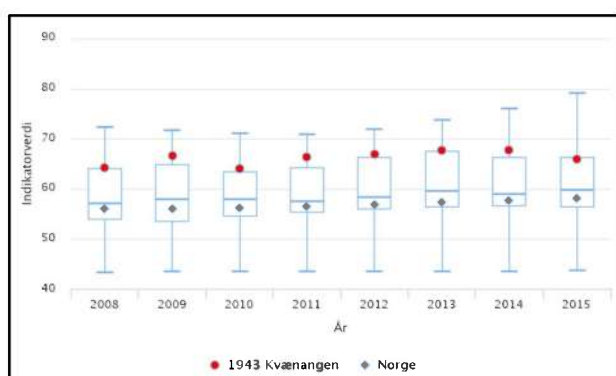
Diagram 4: Diagrammet viser arbeidsstyrken i Kvænangen fordelt på alder i 2015 og fremskrevet til 2025. Til sammenlikning er arbeidsstyrken i Troms også fremskrevet (grå stiplet linje).

FORSØRGELSESBYRDE

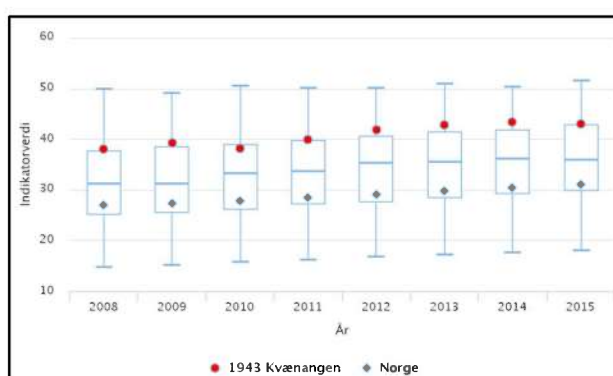
Som vi så i forrige diagram, vil trolig flere tre ut av arbeidslivet frem mot 2025, dette kan potensielt påvirke det vi kaller for «forsørgelsesbyrde» i kommunen. Forsørgelsesbyrde er en indikator som viser hvor stor belastning som ligger på den yrkesaktive befolkningen, og er et tallmessig uttrykk for hvor mange personer hver yrkesaktive må «forsørge». Figur syv viser forsørgelsesbyrde totalt, inkludert aldersgruppen 0-14 og 65+). Figur åtte er isolert på forsørgelsesbyrde overfor eldre.

Sett i sammenheng med øvrige kommuner i Troms og landsgjennomsnittet har Kvænangen en relativt stor forsørgelsesbyrde. I lys av framskrivningen som er gjort på arbeidsstyrke, vil det være naturlig å anta at forsørgelsesbyrden vil øke i omfang.

FORSØRGELSESBYRDE

FORSØRGELSESBYRDE ELDRE

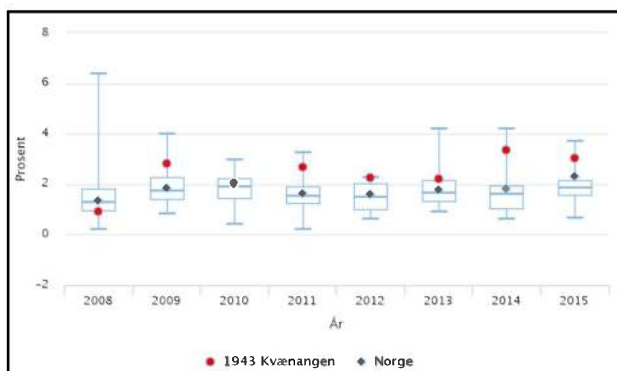
Figur 7 og 8: Figurene viser forsørgelsesbyrden i Kvænangen, sammenliknet med andre kommuner i Troms. Den ene figuren isolert på forsørgelsesbyrde overfor eldre. Den røde prikken representerer Kvænangen kommune, den grå firkanten er landsgjennomsnittet. Øverst og nederst strek viser henholdsvis de to kommunene med høyest og lavest forsørgelsesbyrde i Troms. Boksen er delt i en øvre og nedre kvartil og viser medianen i fylket.

ARBEIDSLEDIGHET

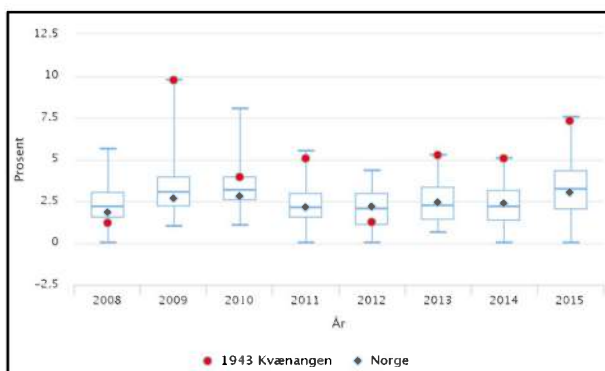
I 2015 var arbeidsledigheten i Kvæningen på 3,04 %, dette utgjorde 19 personer. I løpet av de siste fem årene har arbeidsledighet i Kvæningen vært høyere enn landsgjennomsnittet og kommunen har hatt høy arbeidsledighet sammenliknet med Troms for øvrig. Fra 2013 -2014 økte arbeidsledigheten med over ett prosentpoeng, dette kan ha en sammenheng med nedgangen i sysselsatte innen naturbaserte næringer.

Ytterligere analyser viser at arbeidsledigheten for ungdom i Kvæningen var på 7,32 % i 2015, det er kun én kommune som har høyere arbeidsledighet blant ungdom enn Kvæningen. Indikatoren for arbeidsledig ungdom har variert mye de siste årene, dette kan potensielt forklares med at det er få ungdommer i kommunen, og om en eller to blir arbeidsledig kan det gi store utslag. Det er allikevel verdt å merke seg at dette er indikator som kan påvirke sysselsettingsgraden i kommunen i tiden som kommer.

ARBEIDSLEDIGE TOTALT

ARBEIDSLEDIG UNGDOM

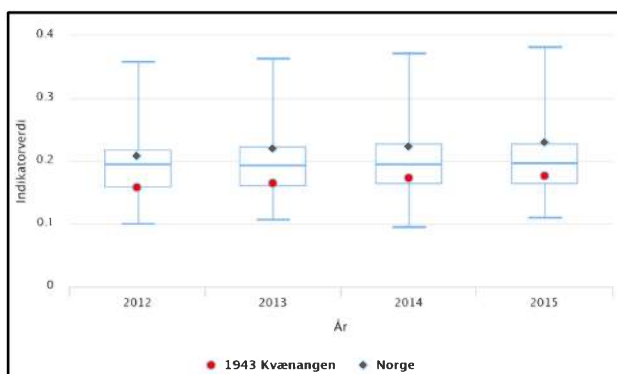

Figur 9 og 10: Figurene viser andelen arbeidsledige i Kvæningen sammenliknet med andre kommuner i Troms. Den røde prikken representerer Kvæningen kommune, den grå firkanten er landsgjennomsnittet. Øverst og nederst strek viser henholdsvis de to kommunene med høyest og lavest arbeidsledighet i Troms. Boksen er delt i en øvre og nedre kvartil og viser medianen i fylket.

UTDANNINGSNIVÅ

I Kvæningen kommune er utdanningsnivået noe lavere enn i resten av Troms og under landsgjennomsnittet. I en omstillingssammenheng kan dette være en sårbarhetsfaktor på grunn av at det kan være vanskeligere for en lavt utdannet befolkning å finne alternativt arbeid. Et lavt utdanningsnivå behøver nødvendigvis ikke være negativt så fremst næringslivets behov for arbeidskraft gjenspeiler befolkningens utdanningsnivå.

I følge kommunen er de fleste med høy utdannelse ansatte i kommunen, og det er relativt lavt utdanningsnivå i privat sektor. Kommunen mener at det er behov for mer profesjonalisering i næringslivet.

Figur 11: Figuren viser utdanningsnivået i Kvæningen, sammenliknet med andre kommuner i Troms. Den røde prikken representerer Kvæningen kommune, den grå firkanten er landsgjennomsnittet. Øverst og nederst strek viser henholdsvis de to kommunene med høyest og lavest utdanningsnivå i befolkningen i Troms. Boksen er delt i en øvre og nedre kvartil og viser medianen i fylket.

FLYTTING

Sett i lys av at befolkningen i Kvæningen går ned, forsørgelsesbyrden øker marginalt, og at arbeidsstyrken i aldersgruppen ca. 25-40 er lavere enn i fylket forøvrig, har man valgt å se på flyttemønstre sortert på alder og flyttested. Flyttemønsteret de siste ti årene viser at den største andelen utflyttere fra kommunen endrer bosted når de er et sted mellom 19 og 32 år.

I følge kommunen kan diagrammet være misvisende i forhold til aldersgruppen 16-19 år. Denne aldersgruppen går på videregående skole utenfor kommunen, uten mulighet for pendling. Man kan anta at dette gjelder hybelboere som ikke har registrert flytting. I følge kommunen er det et stort behov for kollektivtilbud for å beholde ungdommene som ville kunne utgjøre en ressurs i lokalsamfunnet.

Kvæningen har sagt ja til å bosette 45 flykninger de neste tre årene (2016-19) og kommunen har satt som krav at bosettingen skal bestå av småbarnsfamilier.

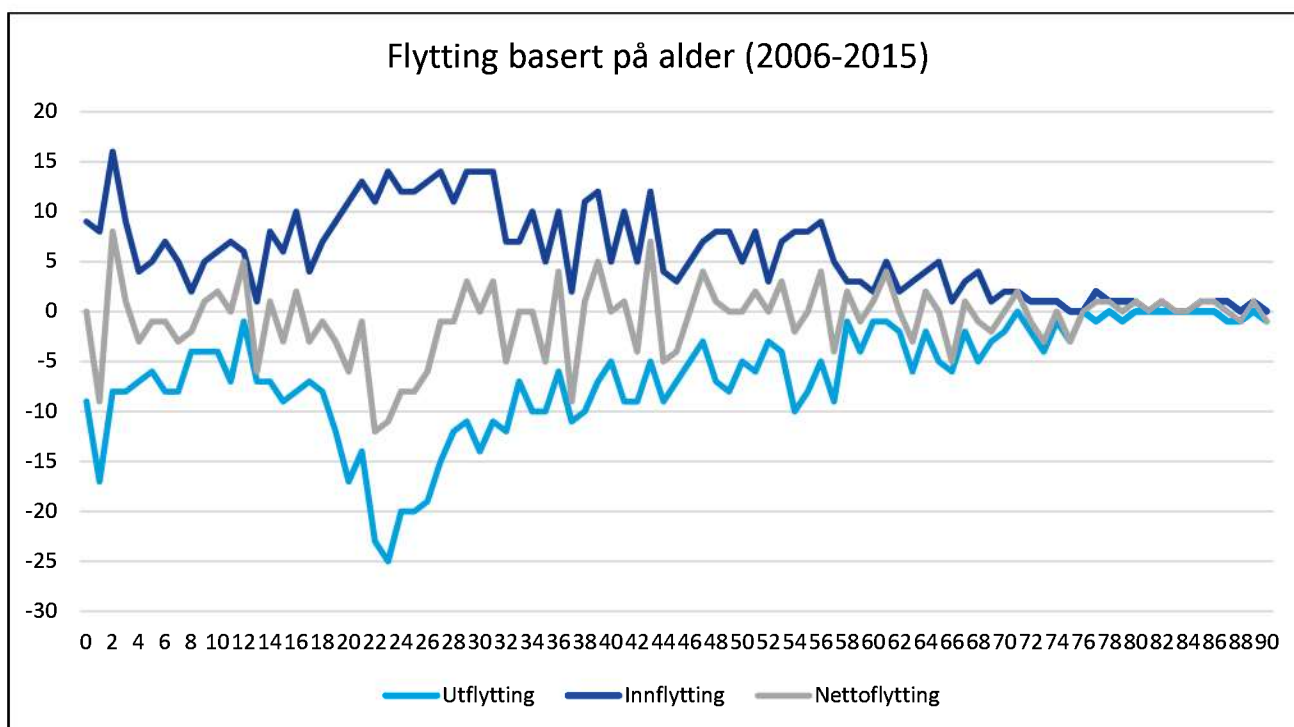

Diagram 5: Diagram viser antall mennesker som har flyttet inn og ut av Kvæningen i perioden 2006-2015. Figuren er fordelt på alder.

FLYTTEBALANSE

Diagrammene nedenfor viser en oversikt over hvor innbyggerne i Kvæningen har flyttet til i løpet av de siste ti årene. Det er skilt mellom de fem største flytte-kommunene i Troms/Finnmark og de fem største flytte-fylkene på landsbasis. På lik linje med utflytting viser diagrammet også hvor innflytterne de siste ti årene kommer fra. Samlet har det vært en nettoutflytting på 81 personer fra kommunen siden 2005. Siden 2005 har 605 flyttet ut og 569 har flyttet inn.

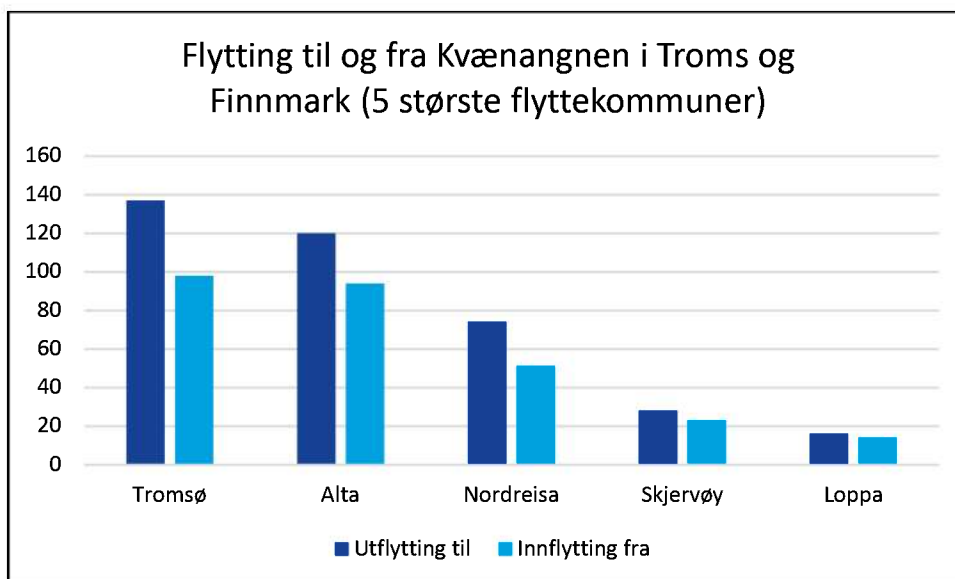

Diagram 6: Diagrammet viser flytting til og fra Kvænangen – sortert på de fem største flyttekommunene i Troms og Finnmark.

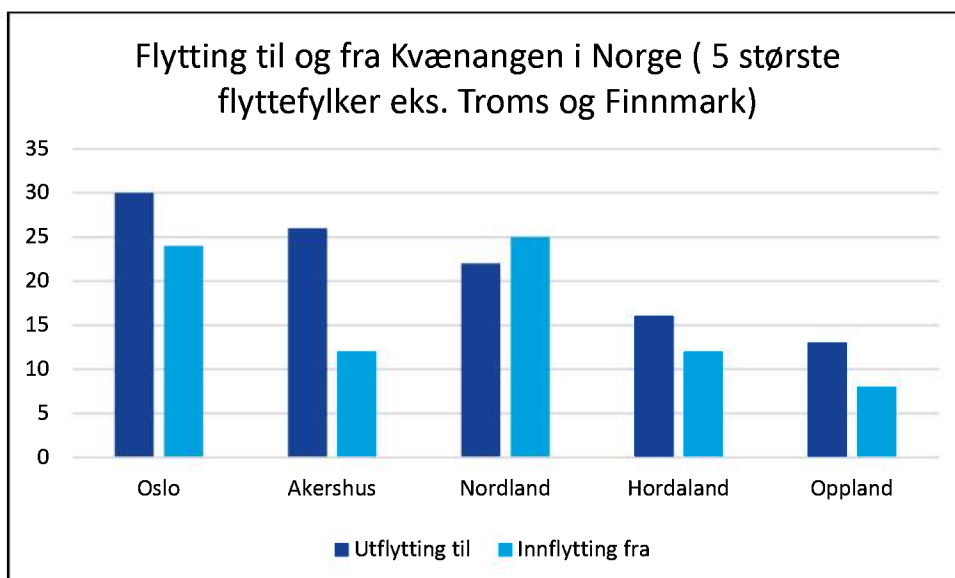

Diagram 7: Her vises flytting til og fra Kvænangen – sorter på de fem største flyttefylkene. (foruten Troms og Finnmark).

BOLIGBEHOV

Dersom man forutsetter at befolkningsutviklingen skjer i tråd med prognosen der man legger middels nasjonal vekst til grunn, vil det i 2025 være behov for 514 boliger, mot 533 i 2015. Det er en marginal nedgang i boligbehov på 3,56 %. Gitt at prognosen treffer, vil husholdningene «aleneboende» og «par uten barn» ha 67,5 % av boligmassen i 2025.

Det er tilsynelatende nok boligmasse i kommunen hvis man ser på framskrivningen isolert sett. Kommunen sier selv at det er dårlig sirkulasjon i markedet, særlig på grunn av at ledige boliger benyttes som fritidsboliger. Kommunen mener det vil være et økende boligbehov og ser derfor behov for en plan for boligutvikling med fokus på regulering for bruk av fritidsboliger. Det er et ønske om å bygge leiligheter i sentrum for å tilrettelegge for boligutvikling i kommunen.

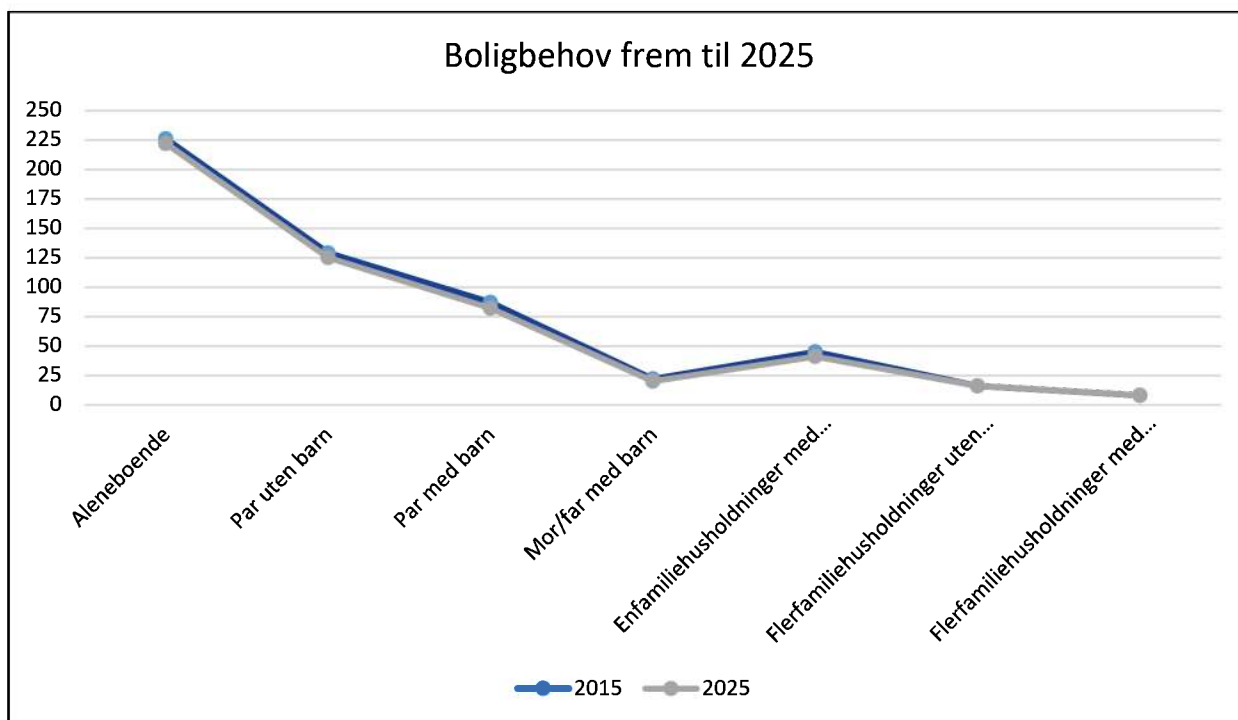

Diagram 8: Figuren viser fremskrevet boligbehov frem til 2025, sortert på husholdningstyper.

Oppsummering og avslutning.

I konsekvensutredningen for Kvæningen har en sett på ulike indikatorer for næring og demografi for å vurdere omstillingsbehovet i kommunen. Utredningen er fremstilt gjennom en næringsdel og en demografisk del der man, gjennom indikatorene, har vist statistikk og prognoser for utviklingen. Oppsummert dokumenterer konsekvensutredningen Kvæningens nærings- og sysselsettingsutvikling. Prognosene er utarbeidet med basis i historiske data, og sier noe om hvordan utviklingen kan bli i fremtiden dersom man ikke gjør noe med dagens situasjon. Framskrivningene gir, som nevnt tidligere, ikke noe fasitsvar, men det viser en mulig retning for utviklingen gitt diverse faktorer.

Kvæningen har en stor og dominerende offentlig sektor, og det er svært få store bedrifter i privat sektor, unntaket er Marine Harvest. Totalt 66 % av alle sysselsatte jobber i offentlig sektor. Om veksten i offentlig sektor øker – som fremskrevet – vil dette kunne påvirke og hemme næringsutvikling i privat sektor. Et omstillingsarbeid som tilrettelegger for etablering av nye bedrifter og økning i antall sysselsatte i privat sektor kan bidra til å bøte på denne utviklingen.

I tillegg til at offentlig sektor er stor, er det svært få konkurranseutsatte næringer i Kvæningen sammenlignet med andre kommuner i Troms. Siden 2013 har også andelen naturbaserte næringer blitt betraktelig redusert. Samlet sett er næringsstrukturen i kommunen en utfordring. Det vil være viktig å etablere flere næringer, slik at man ikke blir for avhengig av kommunen for å ivareta sysselsetting.

Når det gjelder arbeidsmarkedsintegrasjon ligger Kvæningen på det jevne i forhold til andre kommuner i Troms. Dette skyldes nok nærhet til Alta, og mulighet for pendling ut av regionen med fly.

Som man ser av befolkningsprognosene vil befolkningen reduseres fram mot 2025, uavhengig av om man legger lav, middels og høy nasjonal vekst til grunn. Under forutsetning av middels nasjonal vekst, vil det være en total nedgang på 55 innbyggere i tidsperioden. Det vil også være en nedgang i arbeidsstyrken frem mot 2025, og kommune vil trolig ha en større andel innbyggere i arbeidsfær

alder i gruppen 50+, sammenlignet med resten av Troms. En slik endring kan på sikt gi økt forsørgelsesbyrde for innbyggerne i kommune. Dette er utfordrende da forsørgelsesbyrden allerede er høy.

Når det gjelder arbeidsledighet i kommunen er denne over landsgjennomsnittet. For arbeidsledig ungdom er Kvæningen blant de kommunene som scorer høyest på denne indikatoren, dette har også vært tendensen siden 2008.

I Kvæningen kommune er utdanningsnivået noe lavere enn i resten av Troms og under landsgjennomsnittet. I en omstillingssammenheng kan dette være en sårbarhetsfaktor på grunn av at det kan være vanskeligere for en lavt utdannet befolkning å finne alternativt arbeid.

Oppsummert er hovedutfordringen i Kvæningen en stor offentlig sektor som holder liv i samfunnet, det er få store bedrifter i privat sektor som kan fungere som drivere for næringsutvikling. Sysselsettingen totalt i kommunen har gått ned de siste ti årene (ca .11,5%) og naturbaserte næringer har allerede opplevd en sterk nedgang (i 2013). Ser man fremover vil være viktig at Kvæningen kommune tilrettelegger for vekst i eksisterende næringsliv, og etablering av en bredere næringsstruktur.

Rapporten er skrevet av
Ann-Christin Hansen Ese og Tore Østgård

Troms fylkeskommune
Næringsetaten